

DOI: 10.33310/2518-7813-2019-65-2-79-84
УДК 37.091.33-027.22:811.161.2

Олена ДОЛГОПОЛ

*кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри мовної підготовки, педагогіки і психології
Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова, м. Харків, Україна
<http://orcid.org/0000-0002-9545-2290>
e-mail: dolgop_helen@ukr.net*

ТРЕНІНГОВІ ТЕХНОЛОГІЇ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ

Розглядається доцільність використання тренінгових технологій під час вивчення студентами дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням». Доведено, що навчальні тренінги з української мови сприяють формуванню мовленнєвих та вомних компетентностей студентів. Висвітлена роль викладача на кожному етапі навчального тренінгу з української мови. Стаття містить методичні рекомендації щодо впровадження тренінгових технологій на заняттях з української мови у закладах вищої освіти.

Ключові слова: комунікативні компетентності, україномовні компетентності, тренінгові технології, заняття з української мови, тренінгове заняття, роль викладача в тренінгу.

Мовна та мовленнєва компетентності сучасного фахівця реалізуються у глибоких знаннях державної мови у професійній діяльності, зокрема, у вільному володінні усною і писемною формами сучасної української мови в різних видах мовленнєвої діяльності, а також високому рівні комунікативної культури спеціаліста в межах професійного спілкування. Сучасний стан володіння українською мовою спеціалістами з вищою освітою є незадовільним, отже, задля підвищення рівня цих компетентностей у випускників вимагає від викладачів закладів вищої освіти ретельного перегляду змісту та технологій навчання під час вивчення зазначеної дисципліни. Активні та інтерактивні технології навчання є наразі провідними у закладах вищої освіти, адже дозволяють студентам набувати важливих професійних компетентностей у безпосередній взаємодії на занятті та в короткий термін. Діалоги та полілоги під час набуття загальних та професійних компетентностей, активні форми навчання, поєднання групових та індивідуальних видів роботи під час вирішення важливих професійних задач – ці та інші позитивні сторони тренінгу привертають увагу викладачів, які працюють у системі вищої освіти, та спонукають до активного використання тренінгових технологій.

Однак вивчення стану впровадження тренінгових технологій в процес навчання студентів з гуманітарних дисциплін в закладах вищої освіти демонструє недостатність знань викладачів щодо методики організації та проведення тренінгових занять, вказує на порушення етапів їх проведення, свідчить про недоцільність обраних форм та методів роботи на різних етапах тренінгу, і як результат, заняття стають неефективним, викладач не досягає поставленої мети.

Тренінг як метод активного навчання, спрямований на розвиток знань, умінь, навичок та соціальних установок, з'явився на початку ХХ століття. Відтоді він як «своєрідна форма дресування» [5, 13], «форма активного навчання, метою якого є передавання конкретних знань та розвиток деяких умінь та навичок» [7, 107], а також як «метод створення умов для саморозкриття учасників та самостійного пошуку ними способів вирішення власних психологічних проблем» [2, 29] активно використовується у практиці психологів. З часом зі зміною парадигми навчання та усвідомленням потреби відходу від пасивних форм і методів навчання тренінгові технології здобули популярність і в педагогіці. Серед останніх наукових розвідок з порушеної проблеми корисними є праці Л. І. Бондарєва, Г. І. Марасанова, у яких визначені переваги тренінгових технологій, серед яких, зокрема, зміна ролі викладача у навчальному процесі (викладач позиціонується як фасилітатор, коучер) [1, 92; 4, 36]. Наукові публікації І. В. Вачкова, Г. І. Марасанова привертають увагу розробкою питання використання проблемних ситуацій та завдань (кейси) під час тренінгів, а також увагою до групової та індивідуальної форм роботи упродовж тренінгових занять [2; 4]. Близькими до теми нашого дослідження є наукові публікації Н. О. Дівінської, в яких авторка вказала на ефективність використання елементів ділової та/або рольової гри у формуванні низки компетентностей (зокрема, міжкультурної компетентності викладача) за допомогою інтерактивних (у т.ч. тренінгових) технологій [3, 322]. Корисними є порушені у працях Н. Лук'янчук, І. Мельникова, І. Мельничук питання впровадження на певних етапах тренінгу таких інтерактивних методів як групова дискусія,

«мозковий штурм», «дерево рішень», дебати, метод «прес», «коло ідей», «мікрофон», «навчаючи – учись», «ажурна пилка», «ток-шоу», «займи (або зміни) позицію», ротаційні трійки тощо [8; 6;7].

Думки більшості вчених збігаються у потребі розмежування навчальних та тренувальних тренінгів. Ми погоджуємося з таким розмежуванням, бо використання тренінгових технологій обіймає площину як навчання, так і розвитку здібностей, набуття компетентностей, оволодіння певним видом професійної або будь-якої іншої діяльності. Окрім того, в організації та процедурі проведення навчальних і тренувальних тренінгів викладачі часто припускаються методичних помилок, що призводить до знецінення самого заняття, а також до зниження рівня мотивованості вивчення дисципліни з боку студентів. Нерідко трапляється нівелювання цієї технології з боку самих педагогів, яке має витоки у негативному досвіді її впровадження. Розуміння викладачами тренінгу як форми дресирування, форми тренування є дещо спрощеним і не відповідає сучасним завданням вищої освіти. Самі ж викладачі нерідко не можуть відійти від менторського тону проведення тренінгу, обираючи традиційно авторитарний стиль його проведення, чим припускаються помилки. Тож попри визнання переваг тренінгів у формуванні компетентностей, вивчення наукових досліджень та аналіз стану впровадження в навчальний процес тренінгових технологій дає підстави твердити, що залишаються не до кінця вирішеними питання методики проведення тренінгів на заняттях з української мови, ролі викладача на різних етапах тренінгів, ефективності добору методів і форм роботи на тренінгових заняттях із зазначеної дисципліни.

Метою статті є обґрунтувати ефективність впровадження тренінгових технологій під час вивчення студентами дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням», з'ясувати роль викладача у тренінгах за тематикою навчальної програми зазначеної дисципліни, надати методичні рекомендації щодо впровадження тренінгових технологій на заняттях з української мови у закладах вищої освіти.

Міністр освіти і науки України Л. Гриневич в інтерв'ю «Голосу Америки» на початку 2019 року точно і лаконічно окреслила головне завдання освіти: «Якщо раніше людину треба було «напакувати» знаннями – якнайбільше чітких професійних знань, то зараз ми повинні навчити шукати потрібні знання, вирішувати складні проблеми, критично переосмислювати вал інформації і навчитися це перевіряти». [14] На нашу думку, одним із шляхів у вирі-

шенні цих завдань є впровадження на заняттях у закладах вищої освіти тренінгових технологій.

Проаналізувавши визначення науковців поняття тренінгу (С. Торп, Дж. Кліффорд, В. Плешаков) [12; 10], тренінгові технології на заняттях з української мови за професійним спрямуванням у закладі вищої освіти розуміємо як такі, що дозволяють створити умови для саморозкриття особистості студента з метою реалізації його комунікативних україномовних компетентностей у змодельованих ситуаціях майбутньої професійної діяльності.

Вивчення української мови за професійним спрямуванням забезпечує набуття студентами за класифікацією А. Хуторського комунікативних, загальнокультурних, навчально-пізнавальних компетентностей [13]. Варто також наголосити на ролі виховного впливу вивчення української мови за професійним спрямуванням. Навчальна програма дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» обіймає площину терміносистеми, проблем діловодства, питання правопису та слововживання, калькування та редагування текстів конкретної спеціальності. У зв'язку зі скороченням кількості годин на вивчення цієї дисципліни тренінгові технології виявляються продуктивними, бо відзначаються структурованістю подання матеріалу і відпрацювання конкретних компетентностей, наступністю та системністю у підборі завдань (від легкого до складного), наочністю (графічні засоби, комп'ютерна техніка), різноманітністю форм роботи (колективні, групові, індивідуальні) тощо.

Навчальні і тренувальні тренінги на заняттях з української мови за професійним спрямуванням проводяться з метою набуття та розширення комунікативних україномовних компетентностей шляхом залучення студентів до активного навчання задля успішної майбутньої професійної комунікації. Зазвичай тренінгове заняття короткотермінове, обмежене часом академічної пари. Але за потребою можна проводити багаторазові (циклічні), коли викладач вбачає необхідність повторного відпрацювання проблемних питань програми. У цьому є діагностична і контролююча функції викладача.

Тренінг у студентській групі, як і в будь-якій іншій соціальній групі, має свої особливості. В умовах обмеженості в часі організатор (викладач) може спростити процедуру його проведення на організаційному етапі, наприклад, не потребує знайомства, представлення учасників. Організаторові простіше також в тому, що академічна група зазвичай об'єднує однорідних за її складом уча-

сників, добре знайомими між собою, вони приблизно однакового віку, об'єднані в межах академічної групи задля оволодіння одним фахом. Ці та інші психо-фізіологічні особливості скорочують час на адаптацію та знайомство, які є необхідними елементами тренінгів в групах з іншим складом учасників.

Між тим такий елемент тренінгу як «Вироблення спільних правил роботи», «Очікування» у студентській групі є надто важливими, адже є потреба у з'ясуванні очікувань студентів, їх заохоченні до спільної діяльності, мотивації (що виявляється у демонстрації конкретної ситуації практичної реалізації у майбутній професійній діяльності), регламентації поведінки тощо.

Заслугує особливої уваги на початковому етапі тренінгу самооцінка власних здібностей. Існує багато способів проведення цієї вправи. Як варіант провести її можна у вигляді схеми із зображенням драбинки, на якій кожен студент має позначити рівень власної обізнаності з порушеною проблемою. Не менш важливо буде провести вправу повторно, у кінці тренінгу за цією темою. Порівняння рівня досягнень кожного студента ним самим засвідчить ефективність обраних методів і форм роботи під час тренінгового заняття.

У вищій школі ефективними є трансформаційні, питально-відповідні, імітаційні та репродуктивні мовленнєві тренінги (класифікація Є. Пасова) [9, 42]. Їх особливість полягає у короткотривалості проведення. Наприклад, міні-тренінг «Постав наголос», «Упіймай помилку», «Звертання» можна розглядати і як систему вправ, спрямовану на формування конкретної мовленнєвої компетенції продуктивного спілкування в обраній професії, і як тренінг, якщо ця система вправ відповідає критеріям зазначеної технології.

Тренінг передбачає невелику теоретичну частину. В умовах економії часу цей момент є виграним. Тож не зайвим буде на початку основної частини тренінгу нагадати основні правила правопису та пунктуації за темою тренінгу, або наголосити на ключових моментах відповідної теми практичного заняття.

Програмою з української мови за професійним спрямуванням передбачено теми, які допомагають розвивати усне професійне мовлення майбутніх спеціалістів у контактному (безпосередньому) сприйнятті інформації (завдяки впровадженню таких форм організації навчання як робота в парах, трійках, інтерактивні вправи «Карусель», «Акваріум» тощо) та дистанційне, яке на заняттях може частково імітувати майбутню професійну діяльність у діалогах (телефонна розмова, скайп-

нарада, селекторна нарада, інтернет-конференція тощо). Тож залежно від кількості учасників на основному етапі тренінгу доцільно організувати діалогічне (бесіда з одним співрозмовником); монологічне (доповідь, промова, лекція); полілогічне (дискусія) мовлення. Маючи мету відпрацювання компетентностей міжперсонального та публічного спілкування, позитивно сприймаються студентами ділові та рольові ігри (нарада, колоквиум, виступ на зборах, конференції тощо).

Під час вивчення особливостей наукового тексту на основному етапі тренінгу довели свою ефективність вправа «Ми можемо бути науковцями», де основним видом діяльності є читання та аналіз наукового тексту, створення тез доповіді на актуальну для обраного фаху тему. Критеріями для оцінювання роботи студентів під час виконання вправи є здатність логічно, аргументовано, науково, грамотно викладати думки.

Вправа «Згода – незгода – оцінювання» дає добрі результати під час вивчення більшості тем. Методика проведення вправи: користуючись шаблонами, висловити власну точку зору щодо запропонованої викладачем фрази, вислову, цитати. Таким чином формується критичне мислення, власна оцінка на основі життєвого та невеликого професійного досвіду.

Формуванню потреби навчання протягом життя допомагають вправи «Жива бібліотека» та «Історія з торбинки». Предметом дослідження зазвичай є науковий, офіційно-діловий текст. Мета – зацікавити конкретною публікацією, мотивувати до ознайомлення з нею, спонукати до її обговорення. Систематичне використання на тренінгах цих вправ надолужить втрачене поколінням сучасної молоді вміння і бажання читати та аналізувати тексти, а також сприяє розвитку мовлення, емоційному розвантаженню на етапі рефлексії тренінгу.

Для розвитку компетентності спілкування державною мовою в основній частині тренінгу варто передбачити вправи на орфоепічну, орфографічну вправність, на подолання суржику в мові, на формування мислення українською мовою, на вміння послуговуватися етикетними формулами тощо.

Ефективним є використання в тренінгах з української мови інформаційно-комунікаційних технологій (тренінги відповідної тематики онлайн «Пиши правильно», «Говори правильно», «Відредагуй речення»; рольова гра «Проведення наради (переговорів)» за допомогою скайпу; ділове листування за допомогою електронної пошти тощо).

Окремої уваги заслуговує тема самопрезентації, що розглядається у контексті вивчення таких ділових паперів як заява, автобіографія, резюме. Метою проведення тренінгу «Мистецтво успішної самопрезентації» є освоєння студентами основ самопрезентації, виявити і подолати причини невпевненості при співбесіді. Комплексом вправ, передбачених тренінгом, потрібно змусити студентів працювати над розвитком упевненості в собі, спонукати до осмислення основних бар'єрів здійснення публічної та соціальної взаємодії. Від самопрезентації викладача-тренера, який надихає своїм прикладом, залежить подальша робота над самопрезентацією студентів. Тому викладач має докласти зусиль, щоб дібрати виражні, переконливі (та навіть вражаючі) факти зі своєї професійної діяльності. Міні-лекцію про самопрезентацію та її місце в професійній кар'єрі можна запропонувати провести студенту, можливо, який має власний досвід з порушеної теми (працевлаштування, співбесіда, резюме). Ігрові методи під час тренінгів завжди дієві, адже в ігри люблять грати як малі, так і дорослі учасники. Тож такі вправи як «Казкова презентація» (влаштувати самопрезентацію від імені казкового героя), «Карусель» (рухаючись двома колами за годинниковою стрілкою учасники представляються один одному), «Поміняйтеся місцями» (взаємодія учасників з однаковими ознаками або уміннями), «Комплімент» (не дивлячись на адресата, учасник говорить йому комплімент, завдання інших – угадати адресата), «Двійник» (учасники шукають свої унікальні якості та здібності), «Гасло життя» (мета вправи: виявити орієнтації та цінності студентів, спрямувати на професійний розвиток, самоудосконалення) забезпечать активність студентів, не залишать осторонь обговорюваних питань жодного з них.

Заключний етап рефлексії важливий для тренінгів в цілому, а для тренінгів з мови особливо, бо дозволяє викладачеві та студентові усвідомити дійство, яке щойно відбулося з позиції практичного його застосування, свою роль в ньому, перспективи власних дій щодо удосконалення набутих компетентностей тощо. Тож такі вправи як «Коли я буду згадувати це заняття, то в першу чергу згадаю...», «Не хочу хвалитися, але я...», «На мою думку, краще було б зробити так...» спонукають до самооцінки та подальшого саморозвитку студента. Та етапі рефлексії відбувається зіставлення власних досягнень зі своїми попередніми досягненнями, розвиток умінь самоаналізу; закріплення орієнтації на успіх, а не на уникнення невдач; засвоєння способів поведінки, типових для професіонала, вивчення конкретних прикладів, як

поводяться колеги в тих чи інших ситуаціях; надання міжособистісної підтримки.

Відповідь на питання «Чи кожен викладач може опанувати тренінговою технологією» лежить у площині володіння методикою організації та проведення тренінгів, яка вимагає від організатора певних особистісних рис та якостей, таких як емпатія до учасників тренінгу, урівноваженість, креативність, прогностичність, творча уява, інтелектуальні здібності, відкритість, спрямованість на результат, увага до здобутків кожного з учасників дійства тощо. Відповідно до функцій викладача, який впроваджує тренінгові технології на заняттях, можна назвати інструктором, тренером, коучем, керівником групи, організатором, модератором, тайм-менеджером, експертом, аналітиком, посередником, ведучим. У деяких з цих назв простежується певна опосередкованість між тим, хто проводить тренінг, і тими, хто бере в ньому участь. Тож визначення ролі і функцій ведучого сучасним терміном «коуч», що означає консультант, який рекомендує, радить, спонукає до спільного пошуку правильного рішення, обравши при цьому демократичний стиль спілкування, на наш погляд, найбільш правильно та всебічно висвітлює сутність діяльності викладача.

У контексті впровадження компетентнісної парадигми освіти тренінгові технології є ефективними та перевіреними інструментами роботи викладача в умовах інтенсифікації та економії аудиторного часу. Тренінгові технології на заняттях з української мови за професійним спрямуванням у закладі вищої освіти розуміємо як такі, що дозволяють створити умови для саморозкриття особистості студента з метою реалізації його комунікативних компетентностей у змодельованих ситуаціях майбутньої професійної діяльності. Вивчення української мови за професійним спрямуванням за допомогою тренінгових технологій допомагає забезпечити набуття студентами комунікативних україномовних, загальнокультурних, навчально-пізнавальних компетентностей. При цьому роль і функції викладача можна визначити загальним поняттям коуч, що включає в себе широкий набір функцій та особистісних рис. Впровадження в навчальний процес навчальні і тренувальні тренінги з української мови за професійним спрямуванням забезпечує активне навчання студентів задля успішної майбутньої професійної комунікації. Тож перспективними напрямками подальших наукових розвідок вбачаємо висвітлення методичних питань щодо впровадження зазначеної технології в навчальний процес ЗВО задля забезпечення комунікативної складової підготовки майбутніх фахівців.

Список використаних джерел

1. Бондарева Л.І. Навчальний тренінг як засіб професійної підготовки майбутніх менеджерів організацій в економічних університетах: дис...канд. пед. наук: 13.00.04 / Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПН України. К., 2006. 213 с.
2. Вачков И.В. Основы технологии группового тренинга. Психотехники: учебное пособие. 2-е изд. перераб. и доп. / И. Вачков. М.: Эксмо, 2007. 416 с.
3. Дівінська Н.О. Формування міжкультурної компетентності викладача засобами інтерактивних технологій навчання / Н.О. Дівінська /// III Международные Севастопольские Кирилло-Методиевские чтения. Севастополь, 2009. Т.1. С. 320–327.
4. Марасанов Г.И. Методы моделирования и анализа ситуаций в социально-психологическом тренинге. Киров, 1995. 152 с.
5. Матвієнко Ю. Використання тренінгових технологій на підготовчому етапі виховання соціально активної особистості в системі студентського самоврядування // *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. № 8 (Ч. 2), 2013. 231 с.
6. Мельникова І.М. Педагогічні задачі і методика їх розв'язання: навч.посібник / І.М. Мельникова, Ю.М. Кравченко. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2013. 174 с.
7. Мельничук І.М. Загальна методична характеристика тренінгів / І.М. Мельничук // *Освітні інновації: філософія, педагогіка, психологія: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (16–16 квітня 2008 року, м. Суми)*. Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. 249 с.
8. Лук'янчук Н. Класифікація видів тренінгів / Н. Лук'янчук // *Навчання і виховання обдарованої дитини*. 2013. Вип. 1. С. 272–279. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nivoo_2013_1_36
9. Пассов Е.И. Коммуникативные упражнения. М.: Просвещение, 1967. 96 с.
10. Плешаков В. А. О тренинге как психолого-педагогической технологии // *Проблемы педагогического образования: Сборник научных статей*. Вып. 34 // Под ред. В.А. Сластинина и Е.А. Левановой. М. : МПГУ, МОСПИ, 2009. с. 53–55.
11. Торн К., Маккей Д. Тренинг. Настольная книга тренера. СПб.: Питер, 2001. 208 с.
12. Торп С., Клиффорд Дж. Коучинг. Руководство для тренера и менеджера. СПб.: Питер, 2004. 224 с.
13. Хуторской А. Образовательные компетенции и методология дидактики. <http://khutorskoy.ru/be/2016/0922/index.htm>
14. Цюпин Б. Інтерв'ю міністра освіти Л. Гриневич «Голосу Америки», 29 січня 2019 року. Режим доступу <https://ukrainian.voanews.com/>

References

1. Bondarieva L.I. (2006) Navchalnyi treninh yak zasib profesiinoi pidhotovky maibutnih menezheriv orhanizatsii v ekonomichnykh universytetakh: dys...kand. ped. nauk: 13.00.04/ Instytut pedahohiky i psykhoholii profesiinoi osvity APN Ukrainy. K.
2. Vachkov Y.V. (2007) Osnovy tekhnolohyy hrupпового trenynha. Psykhotekhniky: uchebnoe posobyе. – [2-e yzd. pererab. y dop. / Y. Vachkov. M.: Эkсмо, 416 s.
3. Divinska N.O. (2009) Formuvannia mizhkulturnoi kompetentnosti vykladacha zasobamy interaktyvnykh tekhnolohii navchannia / N.O. Divinska /// III Mezhdunarodnye Sevastopolskye Kyryllo-Mefodyevskyе chtenyia. Sevastopol, T.1. 320–327.
4. Marasanov H.Y. (1995) Metody modelirovaniya y analiza situatsyi v sotsyalno-psykholohycheskom trenynhe. Kyrov. 152 s.
5. Matviienko Yu. (2013) Vykorystannia treninhovykh tekhnolohii na pidhotovchomu etapi vykhovannia sotsialno aktyvnoi osobystosti v systemi studentskoho samovriaduvannia // *Problemy pidhotovky suchasnoho uchytelia*. № 8 (Ch. 2). 231 s.
6. Melnykova I.M. (2013) Pedahohichni zadachi i metodyka yikh rozv'iazannia: Navch.posibnyk /I.M. Melnykova, Yu. M. Kravchenko. – Nizhyn: Vydavets PP Lysenko M.M. 174 s.
7. Melnychuk I.M. (2008) Zahalna metodychna kharakterystyka treninhiv / I.M. Melnychuk // *Osvitni innovatsii: filosofia, pedahohika, psykholohiia: materialy Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii (16–16 kvitnia 2008 roku, m. Sumy)*. Sumy: VTD «Universytetska knyha». 249 s.
8. Luk'ianchuk N. (2013) Klyasifikatsiia vydiv treninhiv / N. Luk'ianchuk // *Navchannia i vykhovannia obdarovanoi dytyny*. Vyp. 1. S. 272–279. Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nivoo_2013_1_36
9. Passov E.Y. (1967) Kommunikatyvnye uprazhneniia. M.: Prosveshchenye. 96 s.
10. Pleshakov V. A. (2009) O trenynhe kak psykholoho-pedahohycheskoi tekhnolohyy // *Problemy pedahohycheskoho obrazovaniya: Sbornyk nauchnykh statei*. Vyp. 34 // Pod red. V.A. Slastenyina i E.A. Levanovoi. M. : MPHU, MOSPY. s. 53–55.
11. Torp S., Klyfford Dzh. (2004) Kouchnh. Rukovodstvo dlia trenera y menezhера. SPb.: Pyter. 224 s. S.114.
12. Torn K., Makkei D. (2001) Trenynh. Nastolnaia knyha trenera. SPb.: Pyter. 208 s.
13. Khutorskoi A. (2001) Obrazovatelnye kompetentsyy y metodolohiia dydaktyky. <http://khutorskoy.ru/be/2016/0922/index.htm>
14. Ciupin B. Interviu ministra osvity L. Hrynevych «Holosu Ameryky», 29 sichnia 2019 roku. <https://ukrainian.voanews.com/>

Олена Долгопол. Тренінгові технології на заняттях по українському мові по професійно-направленню

В статтє рассматривается целесообразность использования тренинговых технологий во время изучения студентами дисциплины «Український мові по професійно-направленню. Доказано, что обучающие тренинги по українському мові способствуют формированию языковых и речевых ком-

петентностей студентов. Определена роль преподавателя на каждом этапе обучающего тренинга по украинскому языку. Статья содержит методические рекомендации по внедрению тренинговых технологий на занятиях по украинскому языку в высших учебных заведениях.

Ключевые слова: коммуникативные компетентности, украиноязычные компетентности, тренинговые технологии, занятия по украинскому языку, тренинговое занятия, роль преподавателя в тренинге.

Olena Dolgopol. Training technologies in Ukrainian for Specific Purposes

The purpose of the article is to substantiate the use of training technologies in the process of study rig the subject « Ukrainian for Specific Purposes», find out the role of a teacher in the trainings, provide methodological recommendations for the introduction of training technologies in Ukrainian language classes in higher education institutions.

Training technologies in anon creating conditions for self-disclosure of the student's personality in order to implement his communicative Ukrainian language competencies in the simulated situations of future professional activities.

Educational and training sessions have been differentiated. The peculiarities of conducting trainings in academic student groups that consist of homogeneous members acquainted with each other, of the same age, combined in one academic group for mastering one specialty. Such a membership allows reducing its organizational part. Instead, the emphasis is placed on the main part of the training session, where there is active interaction while training certain competence.

For each tags of short-term and multiple (cyclical) trainings in the Ukrainian language, methodical recommendations for didactic exercises of some topics of the discipline curriculum in Ukrainian for Specific Purposes classes are provided. Examples of interactive exercises that are effective at the main and final stages of the training session are given.

The functions of a teacher at the training session have been analyzed with regard to such terms as instructor, a trainer, a coach, a group leader, an organizer, a moderator, a time manager, an expert, an analyst, a negotiator and an announcer. According to the author of the article, the coach is the most suitable concept that corresponds to the purpose, stages and methodology of conducting a training session.

The conclusion has been made on the expediency of introducing training technologies in the conditions of reducing the auditorium time to study the discipline «Ukrainian for Specific Purposes».

Key words: communicative competences, Ukrainian-language competencies, training technologies, classes in the Ukrainian language, training sessions, role of the teacher in the training.